

Parker Bilal

De donkere straten
van Caïro

LITERAIRE THRILLER

Leeswijzer

De donkere straten van Caïro -
Parker Bilal

Oxfam Novib

ambassadeurs van het zelfdoen.

Parker Bilal,

De donkere straten van Caïro

JAAR VAN UITGAVE	2012
OORSPRONKELIJKE	
TITEL	The Golden Scales
VERTALING	Kathleen Rutten
GENRE	Thriller, tendens- of strekkingsroman ¹
ISBN	978 90 445 2121 4
UITGEVER	De Geus i.s.m. Oxfam Novib
AUTEUR LEESWIJZER	Marlene Lunter

Parker Bilal werd in 1960 in Londen geboren als Jamal Mahjoub. Hij groeide op in Soedan en studeerde geologie aan de universiteit van Sheffield. Na zijn studie keerde hij in 1984 terug naar Khartoem, de hoofdstad van Soedan, waar hij zijn debuutroman schreef. Intussen heeft hij zeven romans en thrillers op zijn naam staan. Hij is nu fulltime schrijver, maar werkte eerder onder andere als geoloog, bibliothecaris, schilder, curator, journalist en vertaler. Momenteel woont hij in Barcelona. Eerder verbleef hij ook in Egypte en Denemarken.

Het verhaal

De schatrijke zakenman Hanafi vraagt aan de speurder Makana om zijn verdwenen stervoetballer Adil Romario op te sporen. Hoewel Hanafi op een corrupte manier rijk is geworden, stort Makana, die het geld hard nodig heeft, zich op de zaak.

Tijdens zijn onderzoek ontmoet hij de aan lager wal geraakte Engelse Liz Markham, die op zoek is naar haar dochter Alice, die als vierjarige zeventien jaar geleden in Caïro verdween. Liz wordt vermoord en Makana heeft het gevoel dat zij iets te maken heeft met Hanafi. Zij maakt ook de herinneringen aan zijn eigen omgekomen vrouw en dochter in hem wakker.

Op zoek naar Adil merkt hij dat er veel meer aan de hand is. Hanafi staat aan de rand van de afgrond en zijn oude vriend Bulatt wil wraak op hem nemen. De Russische Vronsky bouwt een resort voor de superrijken en wil Hanafi's invloed beperken. En Hanafi's dochter Soraya, die haar vaders imperium over zal nemen, weet meer dan zij toe wil geven.

Structuur, tijd en plaats

Het boek heeft een proloog en drie delen die onderverdeeld zijn in resp. 15, 16 en 14 hoofdstukken. Deel I en II tellen ongeveer evenveel bladzijdes (140), het derde deel is korter met 109 bladzijdes. De lengte van de hoofdstukken varieert van drie tot achttien pagina's.

De proloog en de delen hebben een titel, achtereenvolgens: 'Caïro 1981', 'De vermissing 1998', 'Oude vijanden' en 'De onzichtbare bezoeker'. De 45 hoofdstukken hebben alleen een nummer.

De proloog speelt zich af op twee achtereenvolgende dagen in september 1981, de hoofdstukken op vijf opeenvolgende dagen in 1998. Uitgezonderd de flashbacks is het verhaal chronologisch verteld. Deze flashbacks (hoofdstuk 4, 14, 16, 28 en 32) gaan zeven jaar terug naar de tijd dat Makana nog in Soedan woonde. De andere hoofdstukken spelen zich in Egypte af, voornamelijk in Caïro, maar ook in een luxueus resort aan de Nijl.

Perspectief

Er is een meervoudig personaal vertelperspectief². In de proloog ligt het perspectief bij Liz Markham, in de hoofdstukken bij Makana.

Schrijfstijl

De hele roman is in de verleden tijd geschreven.

Actie, reflectie en dialogen wisselen elkaar af.

Bilal maakt gebruik van:

Vergelijkingen³:

- '... zware oude bussen denderden voorbij als bejaarde olifanten op weg naar het kerkhof' (p.142).
- 'Farags Mercedes sidderde als een angstig dier' (p.238).

Humor:

- 'Hij stond aan de toog met voor zich een stapel sandwiches, die hij verorberde alsof er elk moment een wet kon worden aangenomen die consumptie van voedsel door zwaarlijvige mannen verbood' (p.94).
- 'De ober was klaar met zijn schoenen en hield zich nu bezig met de vouwen in zijn broek' (p.128).

Intertekstualiteit⁴:

- 'Ze kwamen in navolging van Flaubert...' (p.55).

¹ De auteur wil iets aantonen, wil bewijzen aanvoeren voor de onjuistheid van een systeem of handelwijze.

² De personale verteller wordt ook wel de hij- of zijverteller genoemd. De lezer beleeft de gebeurtenissen door de ogen van deze verteller. Bij een meervoudige personaal perspectief zijn er meerder personale vertellers.

³ Het vervangen of vergelijken van woorden op grond van overeenkomst.

⁴ Het verwijzen naar andere teksten.

- Verwijzingen naar 'Alice in Wonderland', bijvoorbeeld: 'Ik kan het gevoel niet van me afzetten dat ik iets over het hoofd zie, zoiets als een geheime deur met Alice erachter' (p.58).
- Verwijzingen naar de Griekse mythologie, zoals de 'onderwereld' en de 'levensstroom van de rivier' (p.60).
- Verwijzingen naar de Egyptische mythologie, zoals naar de god Thoth die het schrift heeft uitgevonden (p.208).
- Verwijzingen naar de bijbel, zoals: 'Hij hief een hand en alsof hij Mozes was...' (p.104).

Personages

Makana is een Soedanees die in zijn eigen land tot zeven jaar geleden politie-inspecteur was. Hij onderzocht vooral zogenaamde 'crimes passionnels'. Maar dan veranderen de tijden. In Soedan komen de extreme islamieten aan de macht en wordt de integere Makana tegengewerkt als er moorden op hoogopgeleide vrouwen worden gepleegd. Zijn carrière komt tot stilstand. Zijn vrouw **Muna**, een biologe, waarschuwt hem. Nadat zijn grootste tegenstander **Mek Nimr** hem heeft vastgezet en heeft laten martelen, probeert hij met vrouw en dochter **Nasra** naar Egypte te vluchten. Muna en Nasra komen daarbij om. Daar probeert Makana, vol schuldgevoel en straatarm, een nieuw leven op te bouwen. Hij is integer en kan niet tegen onrecht. Zonder vrees gaat hij op zoek naar Adil en komt daarbij zelf verschillende keren in levensgevaar.

Mek Nimr was in Soedan Makana's ondergeschikte, maar komt boven hem te staan als het regime corrupt wordt. Volgens Makana heeft hij geen inzicht en is niet integer.

Saad Hanafi is een charismatische, invloedrijke zakenman met een duister verleden. Hij heeft veel macht in Egypte en hij wordt hij vereerd door het volk, want hij helpt de armen. Tot zijn imperium behoren een verzekeringsmaatschappij en een bouwonderneming, bedrijven die bonen en okra importeren, pasta maken en auto's fabriceren. Ook bezit hij een succesvol voetbalteam.

Hij is twee keer getrouwd geweest en heeft vier dochters. Beide echtgenotes zijn niet meer in leven. Zijn tweede vrouw en enige zoon zijn jaren geleden op duistere wijze om het leven gekomen.

Hanafi's jongste dochter **Soraya** zal hem opvolgen nu hij op hoge leeftijd is.

De sterpspeler van het voetbalteam, **Adil Romario**, echte naam: Adil Mohammed Adly, is voor hem als een zoon.

Hij heeft hem als kind ontdekt in een dorp en hem geadopteerd. Als Adil ontdekt hoe corrupt Hanafi is en welke geheimen hij heeft, wil hij hem ten val brengen, maar daar krijgt hij spijt van. Hij was een goede voetballer, maar lijkt er geen interesse meer in te hebben. Hij wil graag acteur worden, maar daarvoor heeft hij niet genoeg talent. Met de actrice **Lulu Hamra** heeft Adil een relatie gehad. Een andere, aankomend, actrice, **Mimi Maliki**, is zijn grote liefde. Mimi is verslaafd en doodsbang voor Vronsky.

Hanafi en **Daut Bulatt** waren vroeger broeders in het kwaad, maar ze kregen ruzie en stonden elkaar naar het leven. Bulatt gaf zich aan om aan Hanafi te ontsnappen en bekeerde zich in de gevangenis tot de Islam. Daarna vocht hij overal op de wereld voor de rechten van de moslims. Men denkt dat hij dood is, maar hij duikt weer op. Hij blijkt de vader van de ontvoerde Alice te zijn.

Gaber was advocaat toen hij de rechterhand van Hanafi werd. Makana vertrouwt hem niet. De Italiaan **Guido Clemenza** is de manager van het voetbalteam. Hij was in zijn eigen land een succesvolle voetballer totdat er een einde aan zijn carrière kwam door een omkooptschandaal. Nu is hij vaak in het casino het vinden. De Russische gangster **Vronsky** bouwt een resort aan de Nijl voor de allerrijksten. Hij probeert Hanafi ten val te brengen. Een dode meer of minder telt voor hem niet. Hij probeert ook Makana te vermoorden.

Dunya is een meisje uit het vissersdorp dat plaats moet maken voor het resort van Vronsky. In het resort, waar ze werkt, ontmoet ze Adil. Ze is gek op hem en zijn wereld. Dan verdwijnt ze.

Salim Farag is de regisseur die door Vronsky is ingehuurd om compromitterende beelden van de notabelen op zijn feestjes te maken, zodat hij ze kan chanteren om zijn kant te kiezen en Hanafi te laten vallen

Yumus is een oude handelaar in de bazaar die Makana inlichtingen geeft, maar hem ook verraadt.

Wasim Okasha is de inspecteur die het onderzoek naar de moord op Liz Markham leidt. Hij is ook betrokken bij het onderzoek naar de aanslag op Vronsky.

Kolonel Serrag werkt bij de inlichtingendienst en zit Makana dwars.

Sami Barakat is een integere sportjournalist die de corruptie aan de kaak wil stellen en de waarheid over Adils verdwijning wil achterhalen. Hij zoekt samenwerking met Makana.

Liz Markham, telg uit een adellijke familie, is verslaafd en keert in 1982 terug naar Egypte om de vader van haar dochter Alice te zoeken. Alice wordt dan ontvoerd en Liz' vader laat Liz opnemen in een afkickkliniek. Hij stuurt een privé-detective naar Egypte om Alice te zoeken. Later blijft Liz steeds teruggaan naar Caïro.

Hayden is één van de Engelse politie-inspecteurs die naar Egypte komt in verband met de moord op Liz.

Thematiek en motieven

Hanafi vraagt Makana de verdwenen Adil op te sporen. Makana gaat aan het werk, lost de zaak op en komt met allerlei andere zaken in aanraking.

- Misdaad, chantage, moord, corruptie, geweld en ontvoering komen op grote schaal voor in Egypte en Soedan.
- Extreme rijkdom en grote armoede staan naast elkaar.
- De orthodoxe moslims bestrijden de rijkdom met geweld. Bullat wil een economische crisis veroorzaken waardoor het volk zich weer tot de moskee zal wenden. In Soedan vermoorden de orthodoxe moslims hoogopgeleide vrouwen.
- Hanafi is een machtige man en lijdt aan groothedswaanzin. Vronsky en Bulatt willen hem de macht ontnemen. De corrupte regering en het corrupte politieapparaat doen er alles aan om de macht te behouden. Makana heeft er geen ontzag voor.
- Iedereen heeft geheimen. Makana ontraadselt ze.
- Ook liefde en seksualiteit spelen een rol.
- Mimi is bang, net zoals Liz. Makana lijkt geen angst te kennen.
- Vaderliefde zien we bij Makana en bij Hanafi.

Titelverklaring en motto's

Het boek heeft twee motto's. Het eerste komt uit 'Alice in Wonderland' van Lewis Carroll en gaat over de krokodil die zich als heer vermomt. Het tweede motto is van Jalal Al-Din Rumi (Perzië, 1207-1273, denker, dichter en mysticus) en luidt: 'Laat de bezoeker en de bezochte verdwijnen; / In het bezoek opgaan'.

De titel verwijst letterlijk naar de stad waar het verhaal zich grotendeels afspeelt. Hij is ook symbolisch uit te leggen.

→ Discussiepunten

- Hoe zou u Makana's karakter omschrijven?
- Waarom geeft Makana in eerste instantie de strijd tegen het corrupte regime in Soedan niet op?
- In Soedan dwarsboomden de extreme islamieten Makana. Welke rol spelen ze in Egypte in zijn leven?
- Makana woont op een 'awama'. Wat is dit precies en kunt u hieraan een symbolische uitleg geven?
- Vronsky vraagt zich af of Makana moedig of roekeloos is (p.377). Wat denkt u en waarom?
- Hanafi zegt: 'Nu heb ik meer geld dan de meesten in dit land. Ik woon in een paleis en het gekke is dat ik nog steeds denk dat de rijken anders zijn' (p.176). Vindt u dit een herkenbare gedachte en waarom wel of niet?
- Welk beeld krijgt u van Soraya?
- Welke rol speelt Gaber voor Hanafi?
- Op welke manier proberen Soraya en Gaber het bedrijf te redden?
- Kunt u sympathie opbrengen voor Adil? Waarom wel / niet?
- Yumus zegt: 'Het pad naar eenheid is vol lijden en pijn' (p.198). Kunt u deze uitspraak uitleggen?
- Volgens Barakat zijn 'Hanafi en mensen als hij de reden dat het zo'n puinzooi is in dit land' (p.244). Wat bedoelt hij met 'Hanafi en mensen als hij'? Denkt u dat hij gelijk heeft? Waarom wel / niet?
- Welke verklaring heeft u voor het feit dat de roman begint met de ontvoering van Alice?
- Welk beeld krijgt u van het politieke klimaat in Soedan en in Egypte?
- Welke symbolische uitleg geeft u aan de titel?
- Kunt u de titels van de drie delen uitleggen?
- Hoe is het motto uit 'Alice in Wonderland' op het boek te betrekken? Welke uitleg geeft u aan het tweede motto?
- Vindt u 'De donkere straten van Caïro' meer dan een doorsnee thriller? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Vindt u het boek een literaire thriller? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Vindt u het boek meer een thriller of meer een tendens-/strekingsroman? Waarom?